

Socialdepartementet
(S2025/01111)

Yttrande över betänkandet *Sveriges internationella
adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt*
(SOU 2025:61)

Utifrån de intressen som Svea hovrätt har att beakta har domstolen inte några synpunkter att lämna angående förslagen och bedömningarna i sak. Vad gäller den föreslagna utformningen av lagtexten i 4 kap. föräldrabalken samt några ytterligare frågor lämnar hovrätten dock följande synpunkter.

Lagtekniska synpunkter avseende de föreslagna bestämmelserna i 4 kap.

24–26 §§

I 25 § andra stycket finns en bestämmelse som upplyser om var det finns bestämmelser om svensk domsrätt. Den passar bättre som ett nytt andra stycke i 24 § som upplyser om vilka bestämmelser som ska tillämpas i fråga om adoptioner från utlandet.

Eftersom den som ska ansöka om adoption i domstol först ska ha ett tillstånd från Myndigheten för familjerätt och föräldraskap bör bestämmelserna om ansökan där placeras före den reglering som tar sikte på prövningen i domstol.

Bestämmelsen i 29 § bör placeras som ett andra stycke i nuvarande 26 § och formuleras om till ”Prövningen ska göras innan barnet lämnar landet.”

27 §

Eftersom förslagen bygger på premissen att principen om barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om adoption framstår det inte som helt ändamålsenligt att förutsättningen om barnets bästa placerats allra sist i den föreslagna bestämmelsen. Hovrätten noterar därtill att kravet för tillstånd (kan antas) är lägre än det som uttrycks i 4 kap. 1 §, vilket framstår som olämpligt. Även lydelsen i 6 kap. 2 a § är en annan. Det framgår också av betänkandet att den relevanta frågan är om adoptionen är till barnets bästa, vilket enligt hovrättens mening inte kommer till uttryck genom den föreslagna lydelsen. Det finns därtill en risk för att det uppstår en otydlighet med två skilda krav i samma kapitel – det riskerar att skapa en osäkerhet dels hos den tillståndsgivande myndigheten om vilket krav som ska tillämpas, dels hos domstolen som behöver ta ställning till vilket krav som tillämpats när tillståndet givits och frågan är om adoptionen ska tillåtas av domstol.

Eftersom de allmänna förutsättningarna i 4 kap. 1–10 §§ alltid ska beaktas, däribland principen om barnets bästa i 4 kap. 1 § (se t.ex. s. 727), kan det även ifrågasättas om kravet behöver upprepas.

Det nu sagda gäller även det föreslagna lämplighetskravet (tredje punkten i 27 §). Att en adoption endast får genomföras om det med beaktande av samtliga omständigheter är lämpligt framgår redan av 4 kap. 2 §. Punkten kan därför utgå.

Mot bakgrund av det nu sagda kan det övervägas om bestämmelsen bör omformuleras enligt följande.

Tillstånd till adoption från utlandet får ges endast om

1. om barnet är släkt med sökanden eller sökandens adoptivbarn eller det annars med hänsyn till det personliga förhållandet mellan sökanden och barnet finns särskild anledning till adoption,
2. det andra landet har en fungerande administration kring adoptionsverksamhet samt adoptionslagstiftning eller annan tillförlitlig reglering av internationell adoption, som beaktar de grundläggande principer för internationell adoption som uttrycks i Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter och i 1993 års Haagkonvention om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, och
3. sökanden har medgivande enligt 24 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:000).

Övrigt

När det gäller frågan om vad som skulle kunna utgöra särskild anledning till adoption enligt den föreslagna 27 § första punkten framstår den vägledning som ges såväl i allmänmotiveringen som i författningskommentaren (s. 562 och 727) som något kortfattad. Det är önskvärt att det klargörs när sådan särskild anledning till adoption kan föreligga, förslagsvis genom exemplifieringar.

Hovrätten noterar att i den föreslagna 24 § används begreppet ”underårig”, medan begreppet ”barn under 18 år” används i resterande bestämmelser. I nuvarande 4 kap. används emellertid begreppet ”barn” och i 9 kap. 1 § framgår att den som är under arton år (underårig) är omyndig.

Hovrätten konstaterar slutligen att det saknas en motivering för kriminaliseringen i 34 §. Det framgår inte heller hur ofta den tidigare straffbestämmelsen i 15 § lagen om internationell adoptionsverksamhet tillämpats. Det bör övervägas om en sådan kriminalisering fortsatt behövs.

Olof Wetterqvist

Jenny Samuelsson Kääntä

I handläggningen av ärendet har hovrättslagmannen Olof Wetterqvist, hovrättsrådet Sven Johannisson och tf. hovrättsassessorn Jenny Samuelsson Kääntä, föredragande, deltagit.